29 ՅՈՒՆՎԱՐ· 1849 ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ· ԹԻՒ 31 — 136 ՀՐԵԳԻԼ ԷՎԱԼԷԼ· ՌՃՈ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱՕԳՈՒՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Տարեկան գին կանխիկ Ղուռուշ 100։ Վեցամսեայ գին Ղուռուշ 52 1/2։ Եռամսեայ գին 26 3/4։
Հինգ ստորագրուոց գտնոցին մէկ օրինակ իրեն ձրի դիտի տրուի։
Այս Լրագիրը ամէն շաբաթի օրերց կը հրատարակուի։

Պոշիսեն գուրս գացած Լրագիրներուն Փոստային ծախքը առնոցին ցրայ է։
Իր շաբաթական համար շուր մը հրատարակէ ուզողը դիտի ցճարէ տոցին 40 փարայ։
Նորատիպ գրոց ծանուցումը ձրի է։ Դուրսեն եկած նամակներուն Փոստային ծախքը իրկոցը դիտի ցճարի։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՕԼԻՍ 29 ՅՈՒՆՎԱՐ

Յայտնի է որ Օսմանեան տէրութեան մէկ հաստիկ բաղձանքը այն է որ իւր բոլոր երկիրներուն մէջ Բանկիմարի մնայ։ Այս բաղձանքով շատ տեղեր Բանկիմարի մոցուց, բայց շատ տեղեր ալ տակաւին առանց Բանկիմարի են։ Այսանկ տեղեր միայն Արիայի մէջ չի կայ, հապա՝ մինչեւ հիմա գրեթէ Օսմանեան Արշիպիղաքոսն ալ առանց Բանկիմարի էր։ Այս գաւառը տէրութեան երեւելի գաւառներուն մէկը կը համարուի, 400 հազարէն աւելի բնակիչ կայ մէջը, ուրեմն ասանկ մէկ բազմամարդ գաւառ մը առանց Բանկիմարի մնալու ըլլայ նէ՝ տէրութեան եկամուտին ալ մրչափ վնաս է. մանաւանդ որ՝ այս գաւառը բազկացուցող կղզիներուն շատերը հարուստ են և բարեկարգութեան ներքեւ մնալու ըլլան նէ առաւել կը հարստանան։ Ինչպէս են

1. Ռոտոս
2. Խարբէզ
3. Սուսամ
4. Սամոս
5. Պիսիկի
6. Լիմնոս
7. Պիթանքէօյ
8. Պօհճա տասի

Ռոտոսի հիմա տէրութիւնը այս երեւելի գաւառին յարմար քաղաքական և առեւտրական նոր կանոններ սահմանելով, և իւրաքանչիւր կղզիին վիճակին համեմատ արքունական հարկը աւելցուցնելով կամ պակասցուցնելով և այս կղզիներուն մայրաքաղաք Ռոտոս կղզին որոշելով՝ պիտի ճանչնայ ալ ասկէ ետեւ Արշիպիղաքոսը կատարեալ Բանկիմարի ներքեւ։

Երկար ժամանակէ՝ ի վեր տէրութիւնը այս դիտաւորութիւնը ունենալով՝ նախ քանի քանի անգամ յատկապէս գործակալներ խաւրեց Արշիպեղաքոսի կղզիները, որ անոնց վիճակին վրայով ճիշտ տեղեկութիւններ առնեն. որպէս զի արուեստիք օրէնքները ու կանոնները տեղին յարմար ըլլալով բնակիչները գոհ ըլլան։

— Նախընթաց Թուականիս ծանուցինք որ նէմցէի կայսերական զօրքէն հալածուող մահառները օր աւուր օսմանեան տէրութեան սահմանագլուխին մօտենալով՝ տեղւոյս կառավարութիւնը պարտաւորեցաւ որ բաւական զօրքով պաշտպանէ իւր սահմանագլուխը։ Այս վերջին փօխայով դարձեալ լաւ առիթ որ՝ իրաւցունէ մահառները մինչեւ Ռէօնոգատի մօտերը հասնելուն՝ այն տեղի բնակիչները աղերսանաց գիր մը խաւրեր են Պուքրէշ գտնուող ռուս և օսմանցի զօրաց հրամանատարներուն որ միջնորդութիւն ընեն։ Ռուսի Լիւսէր զօրապետն ալ խսկոյն այս բանը Ռէմերսարկ իմացուցեր է. և անկէ ալ վեց աւուր մէջ հրաման եկեր է որ՝ բաւական զօրքով Ռէօնոգատի բնակչաց խնդիրը կատարէ Դրանզիվալիայի սահմանագլուխը կոխել անցնելով։ Խարձրագոյն դուռն ալ մեծ խուհեմութեամբ ու իմաստութեամբ այս գործին վերայով անդադար կը խորհրդակցի՝ թէ առանձին և թէ հոս գտնուող երեւելի տէրութեանց դեսպաններուն։

— Պուքրէշի կառավարութիւնը տեղւոյն ազատասէրներուն մէկ նոր վրդովմունքէն երկիւղ ընելով՝ բանը կը դնէ որչափ կարելի մարդիկ կան նէ քաղաքին մէջ, մինչեւ հիմա շատ մարդիկ բռներ է։ Բայց կառավարութեան այս բռնած ճամբան օսմանեան տէրութեան կողմէն հոն գրուելոյ գործակատար Ֆուատ էֆէնտիին հաճութիւնը չէ եղեր։

— Եդիպտոսի ընդհանուր կառավարիչ բարձրապատիւ Աբպաս փաշան երկուշաբթի իրիկուն մեկնեցաւ ասկէ իւր բոլոր ուղեկիցներովը դէպ ի Աղեքսանդրիա, Դէմիրխէյ անուն շքեղնաւով, որ վերհափաւ Աբբայն յատկապէս անոր ճանապարհորդութեանը համար կարգադրեց։

— Աբբունի հրամանաւ Եգիպտոսի կառավարութեան պաշտօնեայ Սամի փաշան Դրհալայի կառավարիչ անուանեցաւ Մրիմրանոբէան աստիճանով։

— Երկուշաբթի օրը Մէլը-ոի հանդէսը ըստ սովորութեան փառաւոր կերպով կատարուեցաւ, և նոյն օրը այս պատճառով բարձրագոյն դուռը գործ պարապ էր։

— Տուն մը ալ Խանտիլի այրեցաւ շաբթուս։

— Երեք հարիւր քառասունը չորս ալպանիացի, որոնք Ալպանիայի վերջին խռովութեան ժամանակը բռնուելով՝ հոս մինչեւ հիմա թին կ'աշխատէին, այսօր երես անոնց ազատութիւն շնորհեց վեհափառ Աբբայն այս պայմանով որ իրենց հայրենիքը չի դառնան, այլ ուրիշ տեղ ուր կը կամին նէ հոն հաստատուն իրենց բնակութիւնը և ընտանիքնին ալ հոն բերել տան։

— Դամասկոսէն կը գրեն որ Թէպէտ քաղաքին մէջ ապահովութիւն կայ ամէն մասամբ վսեմափայլ Օսման փաշային աջալուրջ կառավարութիւնը՝ բայց քաղաքէն դուրս ասանկ չէ, ամէն տեղ աւազակութիւն ու մարդասպանութիւն միշտ պակաս չէ, և այս չարութիւնը գործողներն ալ անպատիժ կը մնան։ Ասոր պատճառը այն է որ քաղաքապետը միշտ ներքին բարեկարգութեանը համար կ'աշխատի, ամենեւին գիւղերուն հոգ չի պաներ։

Ընդհանրերը քրիստոնեայ ֆամիլիայ մը Դամասկոսէն վեց ժամ հեռու գիւղ մը երթալու ժամանակը աւազակները վրանին կը յարձակին և բոլոր ինչքերնին յափշտակելէն ետեւ, կին մը ալ մէջերնուն կ'առնեն կը տանին. և հետեւեալ օրը եկեր խաւրեն։ Ասոր պէս շատ դէպքութիւններ ալ միշտ կը պատահին, մէյմը անոր համար որ չարագործները անպատիժ կը մնան, մէյմն ալ անոր համար որ քաղաքէն դուրս գտնուող բանակը ուրիշ տեղ փոխադրուեցաւ։

— Երկուշաբթի գիշեր ժամը երեքին ջուրերը Ռիսալի հրդեհ մը պատահելով երկու մեծկակ եալը այրեցաւ և մէկ եալը ալ չգործածուելու չափ վնասեցաւ։

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՕՐԻՆԱԿ

ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ

Ֆրանսայու 1795 ի մեծ խռովութեան ժամանակը՝ ինչպէս որ նոյն դարուն պատմութեանց ծանօթ եղող անձանց յայտնի է, Լուսի 16 երորդ Թագաւորը նախատանօք իւր ամուսնին վար առնելէն զկնի հրապարակաւ զինքը գլխատեցին, նոյնպէս ալ տէրութեան գլխաւոր գործակալներուն որը փախան, ձեռք ինկածները գլխատուեցան, անիշխանութիւնը ամէն տեղ կը տիրէր, տէրութեան գործքերը քանի մը իրաւաքար և արիւնտէր մարդկանց ձեռք մնացեր էր, որոնք աղատութեան անունը իրենց ձեռքը մէկ գործիք մը և երեսնուն դիմակ մը ընելով հասարակութեան անկիրթ մասը իրենց կողմը որացած սոսկալի եղեռնագործութիւններ կ'ընէին, Փռանսայի փողոցները և գետերը անհամար անմեղ մարդկանց արիւնովը կը ներկէին. այս սնդուքթ մարդիկներուն սուրը չէր խնայեր ոչ գիտնականը ոչ հարուստը և ոչ առաքինին, բոլոր Փռանսայ ահռելի սուգի մէջ խօթած էին, եկեղեցիները թալէլ, քահանաները սպաննել, քրիստոնէական սուրբ հաւատքը ծաղրել այս անկիրթ արիւնարբուները իրենց մէկ զբօսանք մը ըրած էին, Փռանսայու Ժողովրդեան պարկեշտ մասը չէ թէ միայն այս անցքերուն տհաճութիւն ցոյց տուել չէր համարձակեր, հապա ժահուան ահովը բռնադատուած իրենք ալ իրենք կողմնակից ձեւացնել կը փութային։

Այն ժամանակները Քալվատոս նահանգին գիւղերուն մէկուն մէջ մէկ աղջիկ մը կը կենար Շառլոթ Քոռտէյ անուամբ 25 տարեկան. տեսակամբ խիստ գեղեցիկ, բնութեամբ պարզ և աղատասէր, բարքով պարզ և առաքինի. Շառլոթ Քոռտէյ թէպէտեւ բարեկամբ հասարակապետութեան բայց կարգադրեալ, օրինաւոր, և առաքինի հասարակապետութեան մը կը ցանկար, և ոչ անիշխանութեան. հայրենասիրութեան սգին այնքան զօրաւոր և ասասիկ էր այս աղջիկանը սրտին մէջ, որ իւր հայրենեացը այս արտասովի վիճակը իրեն անանկ մեկ անմարելի կրակ մը եղած էր, որ խելագարի մը պէս միշտ անհանգիստ թափառական և ուրիշ զբաղմունքներէ հրաժարեալ անդադար կը մտածէր թէ ոյզեօք ինչ կերպով այսքան շարեաց գեղ մը կրնայ ընել, և իւր սիրելի հայրենիքը գտնուած վտանգէն ազատել, որուն համար մինչեւ անգամ իւր անձը զոհել յանձն առած էր. վերջապէս որոշեց որ ուրիշ կերպով չի պիտի կրնայ իւր ազգին օգուտ մը ընել, այլ միայն ապստամբ և անիշխանութիւնը գլուխ Մարաթ անուն անգութ մարդը՝ որ այնքան արիւնհեղութեան գլխաւոր պատճառ մը եղած էր, իւր ձեռքը ապաննէ, որպէս զի իւր քաջասրտութեան օրինակը ուրիշ հայրենասէր անձանց խրախուսիչ առիթ մը ըլլալով անոնք ալ ասք ելլեն, այսքան անմեղ արեանց վրէժխնդիր ըլլան, և անիշխանութիւնը վերջ մը տալով խաղաղութիւնը և օրէնքը քաղաքին մէջ հաստատուի. ահա Շառլոթ Քոռտէյ այս գիտաւորութեամբ ձգեց իւր քաղաքը և իւր հօրը բնակարանը, և գնաց ի Փարիզ Ճամբայ ելաւ առանց մեկու մը իւր գաղտնի խորհուրդը յայտնելու։ Փարիզ հասնելուն պէս պարտաւորեցաւ որ Մարաթին իւր բնակարանը երթայ և հոն զինքը տեսնայ. որովհետեւ իրեն անհնար էր ուրիշ կերպով զայն ձեռք ձգել և իւր դիտաւորութիւնը ի գործ դնել, ուստի մէկ կառք մը մէջ մտնալով ինչպէս կառավարէն որ զինքը Մարաթին տունը տանի պիտոյ առաջ Մարաթ չտեսնայ այս աղջիկը ընդունիլ, բայց Քոռտէյ դուրսէն մէկ նամակ մը գրեց, որով իրեն կը ծանուցանէր թէ հեռաւոր քաղաքէ մը եկած է, և իրեն խիստ կարեւոր քաղաքական գործքեր և գաղտնիքներ ունի յայտնելու։ Մարաթ նամակը կարդալուն պէս հետաքրքրութիւնը շարժեցաւ, և ինչպէս որ առանց յապաղելոյ զինքը ներս իւր քովը բերեն, թէպէտեւ այն առանը իւր տունը մէջ եղած բաղնիքին մէջ կը լուացուէր. Քոռտէյի ներս եկած ժամանակը Մարաթ հրամայեց իւր աղախնին որ դուրս ելլէ, որպէս զի Քոռտէյ առանց կասկածանաց իւր գաղտնի խորհուրդը յայտնէ. այս անցքը եղաւ յուլիս ամսուն 13 ին իրիկուան ժամը ութին. աղջիկը մինակ մնացածին պէս սկսաւ իւր քաղաքին վիճակին վրայօք խօսիլ և իւր կարծիքը իրը թէ Մարաթի կարծեացը համեմատ ձեւացընելով իւր քաղաքացի քանի մը երեւելի անձինքներէն սկսաւ ամբաստանութիւններ ընել և անոնց ընթացքը պախարակել իրրեւ մատնիչ հայրենեաց. այս կ'ըսէր. բայց միւս կողմէն կը դիտէր թէ արդեօք ինչ կերպով զայն սպաննէ։ Մարաթ ամբարտաւանելով խնդրեց որ այն իւր ըրած երեւելի մարդկանց անուններուն տայ. և գրիչ մը առնելով սկսաւ զանոնք գրել, ըսելով թէ՝ ես այդ չարագործներուն բոլորին ալ պատիժը կը պատրաստեմ, վաղուան օրը անոնց ամէնն ալ բերել տալով անմիջապէս զանոնք մահուան կը դատապարտեմ. մահուան մի կը դատապարտես բարկանալով մը պատասխանեց Քոռտէյ, և ծոցէն մէկ դանակ մը հանելով ուժով մը խօթեց զայն Մարաթի սիրտը որ կէսցած տեղը թաւագրը խնալով իրեն օգնութիւն կանչել սկսաւ իւր աղաչիները. ծառայերը դուրսէն իրենց տիրոջը ձայնը առածնուն պէս յարձակեցան մտան ներս, և ապշեալ մնացին, երբ զայն գտան որ արեամբ շաղախեալ ինկած կը կենար, և Քոռտէյ զուարթ երեսօք անշարժ և աներկիւղ կեցած զայն կը դիտէր. խսկոյն ծառայներէն մէկը սենեակին մէջ գտնուած սթոռներէն սթոռ մը առնելով յարձակեցաւ Քոռտէյին վրան, և միւսները իրեն օգնութիւն հասնելով ամէնը միատեղ սկսան Քոռտէյը չարաչար ծեծել, ասանց ապմուկը փողոցին անցնողները լսելով ներս կը վազեն, բոլոր նոյն թաղն բնակիչները ազ կ'ելլեն, և Քոռտէյ ասանց մէջ տեղը աներկիւղ և վստահ սրտիւ կեցած կը տանի այս եղեռնագործներուն նախատինքները, որոնք անշուշտ զայն պիտի լղճքեցին, եթէ բարեբաղդաբար նոյն թաղին մօտակայ տեղապահ զօրքերը վրայ հասնելով և այս աղէկիանը հասակը, դերգիսութիւնը և աներկիւղ իւր յանցանքը խոստովանիլը տեսնալով՝ ի գութ շարժեալ զայն բաղմութեանը ձեռքէն պրծելով անմիջապէս բանտը տանելու որ չըլլայն, ուր տեղ նոյն իսկ վստահութեամբ կը խոստովանիր իւր ըրածը։

Երկրորդ օրը Շառլոթ Քոռտէյը դատաստանարանը հանեցին, որն որ այս անիշխանութեան ժամանակը հիմնուած անկարգ և արիւնարբու բաղկացեալ մէկ ատեան մըն էր, ուր տեղ Քոռտէյ հանդարտ կերպով և առանց իւր վստահութիւնը կորսնցընելու յանցաւորաց սեպհականեալ տեղը կանգնեցաւ. պիտի առաջ օրէնքին սովորութեանը համեմատ հրապարակաւ իւր յանցանացը պարագաները կարդացին, անկէց յետոյ վկաները բազմութեամբ յառաջ եկան որ զայն բանիւք հաստատեն. Քոռտէյ վկաներուն խօսելու ժամանակ չի տարով ըսաւ. ես սպաննեցի Մարաթը, ես իմ յանցանքս յայտնապէս կը խոստովանիմ այս բանիս վրայ չի հարկաւորիր։

— Ո՞վ քեզի առաջարկեց այս մարդասպանութիւնը ընել, հարցուց նախագահը։

— Իւր ըրած եղեռնագործութիւնները, պատասխանեց Քոռտէյ։

— Ինչ կ'իմանաս եղեռնագործութիւններ ըսելով, կրկնեց նախագահը։

— Իւր ըրած արիւնհեղութիւնները և Փռանսայի մէջ իւր պատճառած չարիքները, ըսաւ Քոռտէյ։

— Նախագահը դարձեալ հարցուց թէ ով զինքը բռնադատեց այս չարիքը գործելու։

— Եօ՝ինքնին առանց մէկու մը թելադրութեամբ գործեցի, շատ ժամանակէ՝ ի վեր է որ այս դիտաւորութիւնը ունիի, և առանկ մէկ

նասեցաւ։

— Հինգշաբթի ցերեկ դարձեալ Ռիսալիի կողմը հրդեհ մը պատահելով մեկ երկու մեծկակ տուներ այրեցան։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԱՂԴԻԱ։ Ռամկապետական Հայաստանի բարեկամներուն ընկերութիւնը։

Այս անունով մեկ ընկերութիւն մը հաստատուեր է Փարիզ և յայտարարութեան օրինակն ալ այս է։

Ռամկապետական Պաղեստինի գործը ու շահը և Հայաստանինը մեկ մեկու հետ կապուած են. որովհետեւ այս երկու երկիրը՝ 1815 էն 'ի վեր Եւրոպայի մէջ Պաղեստինի յարգը կոտրող բոլոր ամօթալի խաբէութիւնները վերջին դառնալուն առջեւը առին, ապահովութիւն հաստատեցին։

Հայերուն գործը ու շահը պաշտպանելու համար մեկ ընկերութիւն մը հաստատելը ուրիշ բան ըսել չէ, հապա օգնութեան կանչել Պաղեստինի բոլոր հաստատամիտ հասարակապետականները, և եղծանել այն տէրութիւններուն անշինչանելի առելութիւնը որ մեր կործանումը խնդրելով կը յանդգնին խորհելու՝ մեզ Վիէննայի դաշնագրութեան ներքեւը ձգել։

Յոյսը՝ յաղթուող ազգայ կեանքն է։ Հայերուն յոյսը հաստատելու համար երկու միջոց կայ բանեցունելիք։ Թէպէտ անոնք 1831 ին, 1846 ին և 1848 ին դիւցազնական քաջութիւններ գործեցին, բայց միշտ մեր օգնութեանը կարօտ են։

Առաջին բանեցունելիք միջոցներնիս այն է որ՝ Լեհ վարանդիներուն նպաստենք, երկրորդ՝ այս ժողովուրդը պաշտպանող մեկ յատուկ առեան մը կազմենք, որովհետեւ մարդասիրութեան թշնամիները՝ երբեմն զրպարտութեամբ և երբեմն լռութեամբ այս վերջին ժամանակներուս մէջ այս ազգին դէմ թշնամութիւններ ընելու ապականարար հնարքներ պատրաստեցին։

Ռամկապետական Հայաստանի բարեկամներուն ընկերութիւնը՝ Պաղեստինին պատուոյն ու շահին սիրովը այս երկու միջոցը ձեռք առնելով կը պարտաւորի ամէն արգելք յաղթել եղբայրսիրութեան ոգւով և հաստատ մնալ մինչեւ որ Հայաստան վերստին զօրանայ և իւր առաջքի ուժովը կարողանայ դէմ դնելու զինքը հարստահարող թշնամիներուն։

Ռամկապետական Հայաստանի բարեկամաց ընկերութեան ընելիք բաները հետեւեալներն են։

1. Խանիւ և գրութեամբ Հայաստանի գործը պաշտպանել։

2. Միջնորդութիւն ընել կառավարութեանը և Պաղեստինի բոլոր իշխանութեանց առջեւը. և ազգային ժողովոյն 1848 մայիս 23 ին հանած վճռոյն համեմատ մեր նպատակին հասնելու համար ամէն միջոցները բանեցունել։

3. Իրաք նպաստել բոլոր Հայ վարանդիներուն։

Այս ընկերութիւնը պիտի բաղկանայ հիմնադիր անդամներէն։

1. Պոնք ալ պիտի հատուցանեն ամիսը 3 ֆրանք։

2. Բաժանորդ անդամները պիտի հատուցանեն ամիսը 1 ֆրանք։

3. Թղթակից անդամները՝ թէպէտ աղատ են ըստակ հատուցանելէն, բայց ուրիշ կերպ ամէն օգնութիւնը պիտի ընեն։

Թէ հիմնադիր թէ բաժանորդ և թէ թղթակից անդամներուն թիւը որոշեալ չէ։

— Որովհետեւ հասարակապետութեան նախագահին ընտրութիւնը ասկէ առանկ ընդհանուր քննարկութեամբ է, այսինքն ժողովուրդին ընտրութեամբը պիտի ըլլայ, ուստի ընտրած մարդը ոմն է, ինչ բնաւորութեան տէր է, և ինչի համար կ'ընտրէ, ժողովուրդը մինչեւ որ աղէկ մը չի ճանչնայ, ընտրութեան այս աղատութիւնը իր ձեռքը շահաւոր գործիք մը չի կրնար ըլլալ. անոր համար հասարակայ կրթութեան պաշտօնեայ Պ. Փալլուքս խորհեր է որ ժողովուրդին նախնական ու երկրորդական դաստիարակութիւնը անանկ կարգի մը մտցընէ, որով ամէն մարդ իր պարտքը՝ իր երաշխաւորութիւնը, իր քաղաքական ու ընկերական իրաւունքները աղէկ մը ճանչնալու կարող ըլլայ, որ իր պատգամաւորները ու նախագահը ընտրած ժամանակը, տուած քուէները լուսաւորեալ խորհրդով ընէ. ուստի այս բանին համար առաջարկութիւն մը ըրեր է նախագահին, որուն մէջ իր հասկցաց՝ Ճամբովը նախնական ու երկրորդական դաստիարակութիւն մը ժողովուրդին հարկաւոր ըլլալը աղէկ մը հաստատելով՝ խնդրեր է որ այն երկու տեսակ դաստիարակութիւնը կարգի մը դնելու համար մասնաւոր մարդիկ ընտրուին որ մէջերնին խորհելով արժան դատածնին կառավարութեանը իմացընեն։ Նախագահը Պ. Փալլուքսի առաջարկութիւնը ընդունելով խորհրդարանին ալ հաճութիւնը, երկու կարգ կարող անձինք ընտրեր են որ ազգին նախնական և երկրորդական կրթութիւնը աւելի ընդհանուր, ու յարմար ու կատարեալ ընելու միջոցները խորհին ու իմացընեն։ Այս երկու ժողովքին նախագահն ալ Պ. Փալլուքսը ընտրեր են։

Պաղեստինի պէս երկիր մը, ուր ժողովուրդը արդէն դաստիարակութեան ու կրթութեան մէջ այսքան առաջ գացած է, ու տակաւին այն տեղի պաշտօնեայները իրենց ունեցածին գոհ չըլլալով ազգային դաստիարակութիւնը օր օրի աւելի կատարեալ ընել կ'ուզեն նէ, մենք որչափ առաւել կարօտ ենք արդեօք մեր ազգային դաստիարակութեան վրայ հոգ տանելու՝ ուր դաստիարակութիւնը, առիճան առիճան է, բացարձակ բան մը չէ, այլ տեղին ու ժամանակին պարագայներուն նայելով անիկայ միշտ ազգին յառաջադիմութեանը հետ հաւասարաքայլ քալեցընելու է տէրն դիտցողը անգամ մէջերնիս խիստ քիչ է. ուստի Պաղեստինի այս լուրը շատ կ'ուրախացընէ մեզ, որովհետեւ այն դիտուն անձանց դաստիարակութեան վրայ հրատարակած խորհուրդներէն մենք ալ մեզի մաս կրնանք հանել. և մեզի մասնաւոր պարագայ մը սեպած ենք, որ այս կարեւոր նիւթին վրայ ինչ տեղեկութիւն առնենք, հետզհետէ իմացընենք մեր յարգի ընթերցողներուն՝ լրագրիս միջոցաւ։

— Ազգային ժողովին լուծուելուն վրայով սաստիկ վիճաբանութիւններ եղաւ մինչեւ հիմայ։ Ոմանք կ'ըսէին որ ժամ մը առաջ լուծուի, որ Պաղեստինի առժամանակեայ կառավարութենէն հաստատուն կառավարութեան նեղքեւ մնայ։ Այս բաներին սատակութեամբ դէմ կեցող օրագիրները ասոնք էին. Լա պէմոքրասի Բասիֆիք, Լա Ռէֆորմ, Լա Ռէբիւ-պլիք, Լա Ռէվելիւ-սիօն պէմոքրատիք է սոսիալ, և Լը Բէօբլ։ Ասոնց հակառակորդներն ալ այս օրագիրներն էին։ Լէ Ֆէպպա, Լը Ֆոնդրիրի-սիօնէլ, Լա կոլէր Լը Ֆրանս, Լը Ռոբիէ Ֆրանսէ, Լ'ասամպլէ Նասիօնալ, Լը Բէյի, Լա Բարրի, Լա Լիպերթէ, Լ'Ի-նիվեր, Լէ Վեն-ման, Լ'Էվենիմանտ Բէ-պլիք։ Իսկ Լը Նասիօնալ, Լը Սիէքլ և Լէր Նո-վել օրագիրները կ'ըսէին որ՝ մինչեւ որ գործարանաւոր օրէնքը չի շինուի նէ՝ ազգային ժողովը չի լուծուի, որ էն քիչը երեք տարուան գործ է։ Վերջապէս Պ. Ամարգին՝ որ միշտ խաղաղասէր ոգւով իւր հայրենիքին օգուտը կ'ուզէ, թէպէտ ինքն ալ չի լուծուի ըսողներէն է, բայց այս երեւելի խնդիրին վրայով երկար ատենաբանութիւն մը ընելէն ետեւ խօսքը ասանկ վերջացուց։ «Ընկերութեամբ և կատարեալ պատուով կրնանք մի մենք օգուտ ընելով հայրենեաց՝ ապրիլ։ Ընհնարին է։ Ուրեմն՝ ինչ պիտի ընենք։ Երկու բան։ Կամ՝ նախարարներուն դէմ ապստամբիլ և անոնք իրենց պաշտօնէն ձգելով՝ դարձեալ ետեւնուն գործադիր կառավարութիւնը գտնալ, կամ ետ քաշուիլ։ Պստամբիլ նախարարներուն դէմ և անոնք վար ձգել պաշտօններնուն։ Իրաւ ասիկայ մեր անձնասիրութիւնը գոհ կ'ընէ, բայց հայրենիքը ինչ վտանգի մէջ կը ձգէ։ Թէ որ խոհեմութիւնը ու ազգասիրութիւնը ձեռքէ ձգել չեմք ուզեր նէ, պէտք է որ նորահաստատ կառավարութիւն մը հանդարտ թողունք, զոհենք մեր ոխը՝ քէնը՝ հայրենեաց, Պաղեստին իւր խաղաղութեանը մէջ պահենք, անոր համբերութիւնը չի հատցունենք»։

Պ. Ամարգին՝ ճշմարիտ հայրենասիրին այս իմաստուն խօսքերուն վրայ հիմա շուտով պիտի ուրոշուի ու հաստատուի ազգային ժողովին լուծուելուն օրը։

— Պ. Ամանտ Մարտոտ կրկին նախագահ ընտրուեր է ազգային ժողովին 477 քուէով Տիւֆօրին համար տրուած 221 քուէին դէմ։

ԱՆԳԼԻԱ։ Հասարակայ եկամուտին տարեկան ցուցակը հրատարակուելով տարեգլխուն ամէնուն միտքը անոր վրայ կը հոգնի։

Մաքսատան եկամուտին վրայ նշանաւոր առաւելութիւն մը կայ։

Իմպելեաց և ուրիշ տեսակ բաներու վրայով եղած հարկը շատ երեւելի բան մը չէ եղեր այս տարի։ Իսկ պատահական եկամուտը եւեթկեկ ըլլալով, ընդ ամէնը եկամուտին վրայ 737,217 լիրա սթէռլին առաւելութիւն կայ։

Իսկ ասոր հակառակ նուազութիւն կայ դրօշմին (տամղային) եկամուտին վրայ, նոյնպէս ստացուածոյ հարկին, ֆօռֆայթ, թագաւորական տանը ժառանգութեանցը վրայ։ Ընդամէնը 150,390 լիրա սթէռլինի նուազութիւն։

Ընդհանուր տարուան եկամուտը 47,6[illegible]6,878 լիրա սթէռլին էր, և այս տարուանը 48,472,583 լիրա սթէռլին է։

— Իռլանտայի աղքատութիւնը այնչափ ծանրացեր է որ՝ քահանայները սկսեր են ողորմութիւն ժողուելու ելլալ տգին անգին։ Պալթիմոր և Նորդր քաղաքներուն մէջ հարիւրաւոր ընտանիք երեսի վրայ մնացած՝ ոչ ուտելիք ունին և ոչ խմելիք։ 1800 Հոգիի չափ անօթութենէն մեռեր են, որոնց ցուցակը Հնդուայի խորհրդանոցին պիտի տրուի այս օրերս։ Դիաշտերը գիւղացիք սնդարար ուտելիք մը չի գտնալով, հում՝ խոտերէնով քանի մը օր ապրելէն ետեւ՝ շատերը կը մեռնին։ Ամէնը միմիակ կըմակք կը նմանին որ տեսնողին զարհուրանք կուգայ։

Մելոմի քաղաքը փոքրշուքը և ջերմը այնչափ տիրեր է որ քիչ աւուր մէջ շատ մարդ մեռեր է և առանց թաղմանը այնչափ հոգ տանելու ժամանակ չունին ազգականներին կամ դրացիներին որ՝ շատ ատեն շուները գերեզմանէն հանելով երեսկունք թաղած մեռելները՝ կը փարատեն կ'ուտեն։

— Թայմզ օրագիրը կը գրէ որ Ամբրիկէյթ և Տարդֆօրտ մեքենագործները՝ շրջեշարժ մամուլ (ջարք) մը շիներ են նոյն օրագրին համար որ մեկ վայրկեանի մէջ իրարու վրայ 140 թերթ կամ մեկ ժամուն մէջ 8400 թերթ թուղթ կը տպէ եղեր. որ ըսել է հասարակ մամուլներէն 42 անգամ աւելի գործ պիտի տեսնէ. վասն զի ձեռքով շարժեալ հասարակ մամուլները իրարու վրայ հազիւ թէ 200 թերթէն աւելի կրնայ տպել։

— Մանչեսթէր քաղաքը՝ տէրութեան ծախքը չափաւորելու համար յատկապէս խորհուրդ մը եղաւ։ Այս խորհրդին մէջ գլխաւոր ատենաբանին մեկը համոզել ուզեց իւր ունկնդիրները ըսելով որ՝ որովհետեւ Պաղեստան հասարակապետութիւն հաստատած օրը աշխարհքին հրատարակեց որ՝ բնաւ ուրիշէն տեղ առնելու համար պատերազմ չի պիտի ընէ, և շատ անգամ ալ Օլանտայի և մանաւանդ Իտալիայի գործերուն համար պատերազմելու պարտաւորեցաւ ալ նէ՝ ինչպէս որ առանց պատերազմի անոնց իրաւունքը պաշտպանէ իրեն խաղաղասէր քաղաքացիներուն իմաստուն խրատներուն հետեւելով, անոր համար ինչ պէտք է մեր տէրութիւնը այսչափ ծախք ընել պատերազմական պատրաստութեան համար։ Թէ որ մեր տէրութիւնը ուրիշ տեղեր եղած պատերազմներէն կը վախնայ նէ, այս վախն ալ անտեղի է, որովհետեւ անոնք առաւել յեղափոխութիւն կը համարուին քան թէ պատերազմ, վասն զի ոմանք կը պատերազմին իրենց անկախութիւնը պահելու համար, ոմանք կը պատերազմին իրենց ազգայնութիւնը հաստատելու համար, ոմանք ալ կը պատերազմին իրենց սահմանադրական կառավարութիւն մը սահմանելու համար։ Այս պատերազմներէն մեկը մեր տէրութիւնը վախ մը չկրնար բերել։

Թէ որ այս պատերազմող ազգայ գործին մէջ զէնքով մնալ կ'ուզէ մեր տէրութիւնը նէ, թող մեկ անգամ մտածէ որ՝ մինչեւ հիմա մտաւ նէ՝

ձեռնարկութիւն մը ուրիշին թելադրութեանը չի հարկաւորիր, միայն իմ բաղձանքս քաղաքիս մէջ խաղաղութիւնը հաստատուիր։

— Կը կարծեմ մի, կրկնեց նախագահը որ Մարաթը ապաննելովը անոր կարծեցը համախոհ եղողներուն բոլորն ալ ապաննած եղար։

— Չէ, ըսաւ ուրիշ դիմքով մը Քօռտէյ, չէ. և անկէց յետոյ թող ուրիշ որ վկաները իրենց ամբաստանութիւնները շարունակեն, որոնց պատասխան՝ իրաւ՞է, չիտակ է զրուցածնին՝ կ'ըսէր. վերջապէս ատեանը մահուան դատապարտեց Շառլոթ Քօռտէյը, և նախագահը բարձր ձայնով կարդաց իրեն մահուան վճիռը, որով իրեն կը ծանուցանէր թէ նոյն իրիկունը դատապարտեալին զինքը բանտը պիտի տանին, և միւս օրը զինքը բանտէն հանելով Փարիզը մեկ հրապարակին մէջ զինքը պիտի գլխատեն։ Այս լուրը Շառլոթի զուարթ երեսի գոյնը ամենեւին չայլայլեց, հապա խնդալով և ուրախութեամբ դարձաւ իւր բանտը, ուրկէց անմիջապէս նամակ մը գրեց իւր հօրը, որով անկէց թողութիւն կը խնդրէր՝ իբրեւ իւր կենացը տէր՝ զայն այս կերպ վատանդի մէջ ձգել համարձակելուն համար։ Նոյնպէս ալ ուրիշ մեկ քանի իւր սրտակից բարեկամներուն ալ նամակներ գրեց, ազաչելով որ ասոնք ալ իրեն ներեն։ և բնաւին չի ցաւին և չի վշտանան իւր վրայ, որովհետեւ կ'ըսէր իմ հայրենացս ոգւոյն վճռակը ինծի մահը ցանկալի բան մը ըրած է. ուստի բոլոր անձկանօք կ'ըսպասեմ այն բոպէին որ մահուան քօղը իմ աչքիս առջեւէն աներեւոյթ պիտի ընէ անոր խղճալի տեսարանը։

Յուլիսի 15 ին առաւօտուն բանտապետը և դահիճները Քօռտէյի ծանուցին որ օրէնքին վճիռը 'ի դրծ դնել հարկադրուած են. Քօռտէյ առանց այլայլելու հնազանդելով զինքը դահիճներուն ձեռքը յանձնեց, և պատարտուեցաւ ուղեկից ըլլալ դեպ 'ի մահապարտաց ապաննման տեղը, ընկերացած անհամար բազմութեամբ սրիկաներու, որոնց ըրած արհամարհանացը բնաւին չի վշտանալով Քօռտէյ պարկեշտ՝ բայց վեհ դէմքով զանոնք կը դիտեր. սակայն շատ առաքինի մարդիկ ալ կային որ կը ցաւէին այս խեղճ ազգիկը, որուն երիտասարդութիւնը, գեղեցկութիւնը և առանց մեկ շահախնդրութեան մը իւր անձը զոհելը զարմանք կը պատճառէր իրենց. և աքանչացած, ապշած կը դիտեին թէ որպիսի քաջասրտութեամբ իւր գլուխը կը դնէ գլխատման գործիքինվրայ, իբր թէ իւր անձը կամաւոր նուէր մը ըրած կ'ըլլայ իւր հայրենեացը։ Ահա այսպէս հրապարակաւ գլխատեցին այս խեղճ ազգիկը, որուն՝ այս թէպէտեւ անխոհեմ, բայց դիւցազնական գործը մեկ զօրաւոր ապացոյց մըն է թէ այս ազգին մինչեւ անգամ կանայքը հայրենեաց վերաբերեալ գործոց մէջ ինչ ոգոյ կը ծառայեն։

ԹԱՐԳՄԱՆԵԱՑ Ի ԳԱՂԴ. Ց. ՄՕՄՃԵԱՆ

ինչ յարգութիւն տեսաւ։ Նաբօլի՝ Սիկիլիա՝ մեզ այս օրուան օրս կ'ատէ, նոյնպէս բոլոր Իտալիա մեր բռնած ընթացքին համար։

Սպանիան՝ որուն համար պատերազմեցաւ Վ էյլինկ-դօն ու յաղթանակեց, արձան մը՝ կիսարձան մը ունի՞ մի անոր անուանը կանգնած։ Սպանիայի մէջ՝ ուր երթաս, Նաբօլէօնին ու անոր զօրապետներուն կեն-դանագիրները կը տեսնաս. Նաբօլէօն ու Գաղղիացիք առաւել սիրելի են սպանիացւոյ քան թէ անգղեացիք։ Ուրեմն ինչո՞ւ մոնանք զէնքով ուրիշին գործին մէջ ու փոխանակ պատուոյ ասանկ անպատիւ ըլլանք։ Ուրեմն միայն մեր հայրենիքը ներքին թշնամութենէ ապահովելու պարտաւորութեամբ այսչափ ծախք զօրայ համար ընելը ուրիշ բան չէ, հապա մէկ անխելքութիւն մը։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ։ Ֆրանքֆօրի ժողովին գիտաւորութիւնը այն է որ՝ ինչպէս որ արդէն ալ ծանուցած ենք, Գերմանիան Աւստրիայէն զատ, ուրիշ զատ և անկախ կառավարութիւն մը ընէ. բայց օր աւուր այս իւր երեւելի գործառնութիւնը առջեւը արգելքները անպակաս ըլլալով, երթալով բանը կը դժուարանայ։ Աւստրիայի կողմէն հոն գտնուող երեսփոխանները բոլոր ըսին ազգային ժողովին իշխանութեանը դէմ ըսելով որ՝ մինչեւ որ պատերազմով զիրենք ազգային ժողովէն դուրս չընեն նէ, չի պիտի հրաժարին։

Աքէմերլինկ որ լեակատոր իշխանութեամբ իբրեւ գեսպան Ֆրանքֆօր կը նստի կայսեր կողմէն, այն ալ ժողովքին այս վախը կուտայ որ՝ թէ որ իրենք կամքերնին քալեցունել ուզեն նէ, կայսրն ալ պիտի հանէ փոխանորդութենէն Յօհաննէս արշիդուքսը։

ԲՐՈՒՍԻԱ։ Պէռլինի ազգուն խորհրդարանը համարձակ հերքեր է, չէ ընդուներ Ֆրանքֆօրի սահմանադրութիւնը։ Այն ժամանակը ընդունելու միտք ունի, երբոր բոլոր Գերմանիայի իւրաքանչիւր երկրին մասնաւոր օգուտը խորհող խորհրդարանի մը մէջ ալ այս բանը խորհելով կը հաստատուի։ Սանաւանդ կ'ուզէ որ նախ քննուի թէ՝ Գերմանիայի տիրապետող զանազան իշխաններուն իշխանութիւնը կը դպչի՞ մի այն Ֆրանքֆօրի հաստատած սահմանադրութիւն։ Ընտանի կը կարծուէր մինչեւ հիմա որ՝ Բրուսիայի տէրութիւնը՝ Աւստրիայի տէրութեան հակառակ, Ֆրանքֆօրի իշխանութեանը կուսակից էր, բայց հիմա յայտնի կ'երեւայ որ երեսին դիմակը ձգելով՝ այս իշխանութեան դէմ է։

ՀՌՈՄ։ Սահմանադրութեան ընտրութիւնները սկսուեր են։ Կառավարութիւնը հրատարակեր է որ՝ ընտրական օրէնքը պիտի գործադրուի։ Հռոմայի օրագիրները կ'ըսեն որ՝ «ՐՈՒԻՆ ՀՕՐ» անուն գաղղիացի շոգենաւով Զուքքի զօրապետը Զիւթա Վէքքիա եկեր է և գրով մը ազատեր է այն տեղի առաջնորդին որ՝ նաւը երթայ իրեն հետ խօսելու Հռոմայի գործերուն վրայով. վասն զի ինքը հիւանդ ըլլալուն պատճառով չկրնար նաւէն դուրս ելլալ. բայց առաջնորդը չէ ընդուներ զօրապետին աղաչանքը։ Շոգենաւը՝ նոյն օրը դէպ ի Կրէթէ մեկներ է։ Կը կարծուի որ Պ. Զուքքին Ռէնովայէն ու Լուսինէն եկած ըլլայ, այն տեղ որբ աղան Պապին կողմէն Կարոլոս Ալպերթ թագաւորին հետ խորհրդակցելէն ետեւ։

ԻՏԱԼԻԱ։ Միլանէն կը գրեն որ՝ Ռատէցքին տեղւոյն Աքքեպիսկոպոսին կ'աղաչէր որ՝ Լոմպարտիայի ժողովրդոյ և կայսեր մէջ տեղը խաղաղութիւն մը հաստատելու համար միջնորդութիւն ընէ յատկապէս անձամբ Օլմուց երթալով, որպէս զի ժողովուրդը այս թշուառ վիճակէն ժամ մը առաջ ազատի։

Զայն մըն ալ եղեր է Միլանի մէջ որ՝ բիեմոնթէցի բանակին հրամանատարութիւնը Գաղղիացի անուանի զօրապետ Պ. Լամօրիսիէին յանձնուեր է։ Բանի որ այս ձայնը ելեր է, քաղաքին բոլոր բնակիչները մեծ ուրախութեան մէջ են։

ՆԱՊՕԼԻ։ Նախընթաց թուականիս ծանուցինք որ Ֆերտինանտօ թագաւորը պատերազմի պատրաստութիւններ տեսնելու վրայ է. հիմա ալ այն կողմէն կը հաստատեն որ՝ այս թագաւորին Աւստրիայի հետ դաշնակցութիւնը ստոյգ է, և Կարոլոս Ալպերթ Սաւոյենիայի թագաւորն ալ գաղտուկ այս երկու տէրութեան դաշնակից է վախուն որ՝ չըլլայ թէ Աւստրիայի տէրութիւնը վրէժխնդիր ըլլալու համար Մանճաւխոտանի պատերազմը լմընցունելէն ետեւ իրեն հետ յատուկ պատերազմ բանայ։

Սանաւանդ որ՝ օր աւուր խռալացւոց կասկածը իր վրայ շատնալով, անոնցմէ ալ իրեն դէմ թշնամութիւն կ'ըսպասէ. ինչպէս որ ասոր փորձերը քանի մը անգամ տեսնուեցան։

ԲԻԷՄՕՆԹԷ։ Կարոլոս Ալպերտ՝ Ռամօրինո զօրապետին հետ երկար խօսակցութիւն մը ընելէն ետեւ՝ միտքը դրաւ որ քիչ օրէն Վ երջելի երթայ լմընպարտայի զօրքերը աչքէ անցուցանելու համար։ Սաւոյայի դուքսը Ալէքսանդրի գացեր է թագաւորական յարկերը պատրաստելու համար։

Բիաջենցայի նեմցէ զօրքը ոտքի վրայ է, զօրապետին ծեծեցին, ամէնը զէնքի վազեցին, որպէս թէ թշնամիին քաղաքին դուռը հասած է։ Այս շփոթութիւնը անոր համար եղաւ որ՝ 30,000 բիէմոնթէցի զօրք այս դքսութեան սահմանագլխին մօտ երեւցեր են։

ՍԻԿԻԼԻԱ։ Վ էց պաշտօնատար իրենց պաշտօնէն հրաժարեցան համաձայն չկրնալով երթալ խորհրդարանին հետ։

Ընդհանրի զօրապետը Սիկիլիա հասնելուն պէս՝ Սիկիլիայի բանակին ընդհանուր վերակացութեան պաշտօնը յանձնուեցաւ իրեն. ուստի իսկոյն շոգենաւով մը Սիկիլիայի ջրանակը պրպտելու ելաւ որ՝ պէտք եղած յարմար տեղուանքը ամրացունէ երկրին վրայ յարձակելու երգմնոյ անհաշտ թշնամիին դէմ։

ԱՄԵՐԻԿԱ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳ։ Ֆրանքֆօրնի՝ ուրուն նոր գտնուած հարուստ ոսկիի հանքերը այս օրերս շատերուն երազը կուգայ, առաջ քանի մը կառավարութեան բաժնուած էր, բայց հիմա Ամերիկայի հասարակապետութեան նախագահը առաջարկեց ժողովին որ՝ մէկ կառավարութիւն ըլլայ։ Կառավարիչը՝ ժողովքը՝ ատենագրիրը մէկ ըլլայ, պաշտօնեայները՝ Սինօդին հաճութեամբը նանագահէն կարգուին և ասոնք ալ ուրիշ պաշտօնեայներու պէս՝ ոչ ցամաքային և ոչ ծովային գործերու մէջ խառնուին. վերջապէս Օռէկոն գաւառին համար շինուած օրէնքը ինչպէս է նէ այս գաւառին օրէնքն ալ նոյնպէս ըլլայ։

ԱՕԳԱՑԻՆ

Ազգային յառաջադիմութեանը համար ուշնեցած խորհուրդներնիս մայրաքաղաքս դուրս գտնուող ազգայնոց համար յիրաւի ապարդիւն պիտի ըլլար, թէ որ անոնք ալ քիչ շատ ջանք չընէին իրենց մէջ նախակրթութիւնը ծաղկեցունելու։ Կարծեմ այս ըսածնիս խիստ ճշմարիտ է, որովհետեւ դուն այս տեղ հազար ազգօգուտ բան խորհիս առ, անենք այն տեղ չկրնան կարդալ ու հասկընալնէ՝ անոնց ինչ օգուտ կրնայ ընել խորհածդ ու գրածդ։ Ուրեմն ուրախ պիտի ըլլամք քանի որ կը լսենք որ դուրսերն ալ մեր ազգայիները նախակրթական դպրոցներուն թիւը օր աւուր կը շատցունեն և անոնց բարեկարգութեանը ընկերութեամբ հոգ կը տանին։

Ինչպէս այս օրերս ալ իմացանք որ գերապատիւ Մինաք ամիրայի եղբայր արժանայարգ Գէորգ աղայն գործով Աբիայի մէջ ըրած վերջին ճամբորդութեանը Իրզընկա հանգիպեր ու այն տեղի ազգային դպրոցի պակասութիւնը տեսնելով և գիւրութիւն համոզելով տեղւոյն երեւելի անձինքը, երկք հատ դպրոց հաստատեր է քաղաքին մէջ. մէկը միայն հասարակ կարդալ գրելու վարժութեան, մէկը քերականութեան ու պատմութեան և միւսն ալ աղջիկանց համար։

Յիրաւի թէ արժանայարգ Գէորգ աղայի և թէ անոր գործակից դատուող աղաներուն այս ազգասիրական գործը մեծ շնորհակալութիւն արժանի է, մանաւանդ անոր համար որ՝ դեռ այն դպրատունները չհաստատած անոնց մշանջենաւոր ծախքին բաւական ըլլալու դրամագլուխը և իրենց միաբանական սերը հաստատեր են. որով տարակոյս չունիմք որ այս դպրատունները յաւիտեան հաստատ մնալով մեծ օգուտ պիտի գործեն Աբիայի մէջ գտնուող ազգիս մեծագոյն մասին։

Յիշեալ դպրոցներուն անօրէնութիւնը տեղւոյն առաջնորդ գերապատիւ Յօհաննէս վարդապետին յանձնուեր է։ Նէ վերատեսչութիւն ալ արժանայարգ Մինասբեան Գէորգ աղային և այս յարգի աղաներն ալ՝ որոնք են.

Դանիէլ աղա Եղիկեան.
Մահտեսի Մարտիրոս աղա Սառաֆեան.
Յօհաննէս աղա Դանիէլեան.
Սիւքիաս աղա Եղիկեան.
Տիրացու Յօհաննէս Աղնաւորեան.
Մարտիրոս աղա Իշխամճեան.

միշտ Իրզընկայ գտնուելով դպրոցներուն վրայ հոգաբարձու կարգուեր են, որոնց յատկապէս վերահսկողութեան Սրբազան Պատրիարգ Տէր Յակոբ Աղթամարայ կաթուղիկոս աղդահնամ հայրերնիս օրհնութեան կոնդակ կը պատրաստէ խաւրելու առաջին առիթով։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐՈՒՆ ՕԳՈՒՏԸ

Հիներէն Թատրէս իր վարուցը կանոն ըլլալու այս խօսքը ընտրեր էր. Ծանիր զքեզ, «ինքզինքդ ճանչցիր»։ Նորերէն ալ Ռոբ՝ այս իմաստը մեզի աւանդեց. կարէ-ուրագոյնն գիպո-ԼԷանց մարդոյ՝ մարդն է, «մարդուս էն կարեւոր գիտութիւնը՝ նոյն իսկ մարդն է։ «Այս իմաստուններէն ետեւ մինչեւ այս օրը եկող մարդիկ ալ այս ճշմարտութիւններուն դէմ պրուցած չունին։

Թէպէտ շատ եղանակներ կան մարդուս՝ ինքզինքը սորվելու համար, ինչպէս են, մտած եղած տեղը ուրիշի վարքը դիտել, գիրք կարդալ, ինքիր ըրածներուն վրայ խորհրդածութիւններ ընել, եւայլն։ Բայց ասոնց ամէնէն ազդու հնարքը՝ թէատրօններուն մէջ իր նմաններուն վարքը՝ նկարագրուած տեսնելն է։

Թատրոնական խաղերը՝ մարդուս բնութեանը ճիշդ նկարագրութիւններն են։ Այս որովհետեւ բնութեան ստեղծած իրերը ու օրէնքները միշտ հաստատ ու անփոփոխ են, ուստի Թատրոնի մը մէջ մարդու մը կամ ազգի մը վրայօք ժամանակի մը մէջ տեսնուած կիրքերը՝ թերութիւնները՝ կամ կատարելութիւնները՝ ամէնն ատեն ուրիշ մարդկանց վրայ ալ կը տեսնուի։ Դարձեալ, մարդուս իր բնական կազմուածքին նայելով՝ հարիւր իրեն զօսանքներ պէտք է. բայց իրեն զօսանք ըլլալու առարկայներուն մէջ ամէնէն աւելի իրեն ցանկալի եղողը՝ մարդն է։

Երբոր մեր սովորութիւնները՝ ու բնաւորութիւնները ուրիշի վրայ ձեւացած կը տեսնենք, մըտադրութիւններս կ'ելլեցնայ ու անոնց վրայօք լսած ու տեսած գովութիւններս կամ ծաղրանքը՝ հղօր կերպով մը միտքերնիս կը տպաւորի։

Թատրոնական զանազան տեսակ խաղերուն մէջ ամէնէն օգտակարը՝ ողբերգութիւնն ու կատակերգութիւնն է։

Ողբերգութեանց նիւթերը՝ մարդուս կիրքերը՝ ծայրայեղութիւնները տկարութիւնները ու թշուառութիւններն են. և նպատակն ալ մարդուս սիրտը երկիւղ ու գութ ձգելն է։

Երբոր կը տեսնենք որ մեր նմաններուն մէկը՝ թշուառ եղեր է, գութը մեր աղիքը կը փարատէ։ Երբոր կը տեսնենք որ մէկը դժբաղդութեան հանդիպեր է, ահը սիրտերնիս կը պատէ, որ չըլլայ թէ նոյն ձախորդութիւնը մեզի ալ պատահի։ Երբոր կը տեսնենք որ առաքինի մարդ մը՝ իր պարտուցը՝ կամ իրեն կամ ուրիշ մէկուն տկարութեանը կամ բարկութեանը զոհ կ'ըլլայ, երբոր կը տեսնենք որ արդար մէկը՝ անխորշելի ձախորդութիւնով մը իր գտնուած ապէկ վիճակէն թշուառ վիճակի մը մէջ կ'ինայ՝ ու մինչեւ անգամ կը մեռնի, անշուշտ առնիկայ մեզի համար ողբալու տեսարան մը կ'ըլլայ, ոգինիս կը ցընդի, սիրտերնիս կը վիրաւորի ու աչքերնուս անցունք կը բերէ։ Արդարեւ ո՞վ կրնայ աղէկ գրուած ու աղէկ ալ ձեւացած ողբերգութիւն մը ազդեցութեանը դիմանալ ու սիրտը չի շարժիլ։ Այսպէս ողբերգութիւնը մարդուս միտքը կ'աղնուացունէ ու սիրտը կը կրթէ։

Գլխաւոր խաղերուն երկրորդ տեսակը՝ կատակերգութիւնն է ըսի։

Այսր ալ գործը՝ հասարակ կենցաղի մէջ պատահած անցքերը ձեւացնելով մարդուս դէշ սովորութիւնները բառնալ ու բարքերնին ուղղելն ու յղկելն է. բայց այս վերջինին գործքը՝ խնդացնելն է և ոչ թէ լացընելը։ Անոր համար ամէն կատակերգութեան նիւթն ալ ծաղրելու ու նշաւակելու արժան բաները ընտրուած են, որ թերակիրթ ազգի մը սովորութեանց մէջ անթիւ անհամար են։

Կատակերգութեան սկիզբն ալ ողբերգութեան պէս, Յունաստանէն եղած է։ Արիստոփան տեսնելով որ իր ժամանակի մարդիկը՝ ունայնասէր, թեթեւամիտ, անհաստատ, անկրօն, զեղծ են, ու առաւել անմիտ ու անպատեհ գործքեր կ'ախորժեն ու կը խնդան, քանի թէ բարոյական պիտանի գործքերէ ու խօսքերէ խրատուիլ կ'ուզեն, սկսաւ ժողովուրդին ախորժակը ձեռք առնելով կատակերգութիւններ գրել, ու տալիք խրատները՝ անոնք խնդացընելով տալ, ինչպէս որ մենք ալ տղու մը լեղի դեղ մը տալ ուզենք նէ գաւաթին բերանը մեղր կը քսենք։

Ինչպէս որ ամէն բան, նաեւ խիստ անմեղ եղածն անգամ, իր չափն ու սահմանը անցնի նէ դէշ կ'ըլլայ, ասանկ ալ Թատրոնական խաղերը՝ թէ որ իրենց սկզբնական նպատակէն հեռանան ու

բարք ու վարք ուղղելու բաներ ձեւացնելու տեղը՝ հանդիսականներուն բարքը աւելի բաներ ձեւացունեն, անշուշտ վնասակար կ'ըլլան։ Արանկ ալ Թատրոնական խաղերը հրոյ պէս թէ որ ըզգուշութեամբ գործածվելու ըլլան, աշխարհօգուտ գիւտեր են. բայց թէ որ անզգուշութեամբ գործածվին, հրդեհներ կը պատճառեն ու կրստական զէնքեր կ'ըլլան։

Իմ կարծեցս «ամէնէն կատարեալ ընկերութիւնը այն է, որուն մէջ կենաց ամէն տեսակ զբաղմունքները ու վայելքը կը գտնուին», բայց ըսած զուարճութիւններուս սահմանն ալ մինչեւ ուր կը հասնի, հասկցնելու համար, նախ, զուարճութիւն ու վայելք ըսելով՝ Բոլորվին պարկեշտ եղածները ու անոնք դիպն կը հասկնամ։ Երկրորդ Թատրոնական խաղերուն մէջէն միայն ողբերգութիւններն ու կատակերգութիւններն են իմ ուզածը, որոնց մէջ պարկեշտութեան օրէնքները՝ խըստիւ կրնան պահուիլ։ Երրորդ, թէպէտեւ Թատրական խաղեր տեսնելու երթալը չեմ անպատշաճ տեսնել, երբոր աշխատասէր մէկը՝ անոնք միմիայն իբր զբօսանք սեպելով ապէնը դէմը երթայ ու իր հոգնած միտքը սփոփեցընէ. բայց երբոր կը տեսնեմ որ ծոյլ մէկը՝ իր բոլոր գործքերը կը ձգէ ու ամէն օր Թատրոններուն դուռը պաշարելու կ'ելլայ, այն ժամանակը անոր անչափութիւնը կ'անգոսնեմ։ Վերջապէս աս խրատն ալ կուտամ, որ մէկը՝ երբոր՝ կը տեսնէ որ Թատրոնական խաղերու զուարճութիւնը իր սրտին վրայ տիրել կ'ըսկսի, ամենայն փութով եւ կենաց անոնցմէ, յիշելով որ ամէն բանի մէջ մեր սիրոյն չափը՝ պէտք է այս խօսքը ըլլայ, Մ' ինչ կրէ։

Միտքս ասանկ բացատրելէն ետեւ, կարծեմ ընտրած նիւթիս կամ անիկայ ճառելու եղանակիս վրայօք մէկը զիս չի կրնար դատապարտել։ Ուստի ուրախ աչքք կը տեսնեմ ազգային մէկ քանի պարոններուն իրձն ու ջանքը՝ որ մէջերնին միաբանութիւն մը ընելով՝ կ'ուզեն որ Պ. Յովհաննէս Պասպարեանին արդէն հաստատած փոքր տեսարանը՝ առաջ տանին ու անոր թէ շինուածը՝ և թէ մէջի խաղերը՝ օր օրի ապէկցնելով՝ իրենց դիտաւորութեանը արժան բան մը ընեն, ինչպէս որ իրենց հետեւեալ յայտարարութեանը մէջ կ'իմացընեն։

Ն. Մ. ԶՕՐԱՅԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Յայտնի է հասարակութեան, որ քանի մը տարի առաջ Պ. Յովհաննէս Պասպարեանը՝ Պէյօղլու լարախաղացութեան տեսարան մը սահմանեց, ու եռաքը անիկայ Լանկայի պարտէզներուն մէջ փոխադրեց. աս տեսարանին տեսչութիւնը հիմայ իմ ձեռքս անցած է։ Եւ որովհետեւ ամէն գործքի մէջ առջի փնտուելիքնիս մեր անձնական շահէն զատ ուրիշի ալ օգուտ մը հանել պիտի ըլլայ, ուստի պիտի ջանամ, որ քանի մը բարեսէր անձանց օգնութեամբ՝ այս տեսարանը՝ անմեղ ու զուարճալի զբօսարան մը ըլլայ։ Այս դիտաւորութեամբ ասկէ ետեւ ձեռքիս եկածին չափ պիտի աշխատինք, որ թէ՛ տեսարանին շինուածը՝ և թէ մէջի խաղերը անանկ կարգի մը մտնեն, որ հանդիսականներուն ոչ միայն անմեղ զբօսանք մը տան, այլ և անոնցմէ խրատ ալ ելլէ։

Որովհետեւ հիմակու վիճակնիս չի ներեր որ այս տեսարանը՝ մէկէն՝ ի մէկ մեր ուզած կատարելութեանը հասցընենք, ուստի հասարակութեանը կ'աղաչենք որ առջի բերանը տեսարանին վրայ տեսած թերութիւններնուն ներողամիտ ըլլան, և աւելի մեծ բարեսրտութիւն մը ընելով՝ այն թերութիւնները մեզի իմացընեն ու անոնք ուղղելու համար բաներն ալ մեզի սորվեցընեն, որով մեզի աւելի մեծ օգնութիւն մը մատուցած կ'ըլլան, ու մենք ալ երախտագէտ կ'ըլլանք։

Տեսարանին բարեկարգութիւնը՝ ու մէջը ըլլալիք փոփոխութիւնները՝ շատ ծախքերու կարօտ են։ Որոր հնարք մը գտնալու համար, մտածեցինք, որ ուրիշ տեղեր սովորութիւն եղածին պէս՝ մենք ալ տեսարանը եկող յարգի անձերէն (թէ որ հաճոյ ըլլայ նէ) կանխիկ ստակ առնենք, ու տեղը մէյմէկ անդորրագիր տանք իրենց, որ պիլէթի տեղ գործածեն, մինչեւ որ իրենց վճարած ստակին ժամանակը լենայ։ Այանկով մեզի մեծ դիւրութիւն մը կ'ըլլայ և մարդու ալ ծանրութիւն մը չըլլար։ Ուստի, ով որ ասանկ օգնութիւն մը մեզի ընել կ'ուզէ, կրնայ կիրակի օր մը՝ տեսարանը հրամմել, խաղի ժամանակէն առաջ, ու յիշեալ պիլեթէն առնել։ Այս պիլեթները՝ երեք կարգ են միայն, ու գիներնին այս է։

Ա	կարգ	տարեկան	գին	200 զուռուշ
Բ	„	վեցամսեայ	„	100 „
Գ	„	եռամսեայ	„	50 „

Ինքնապէս, տեսարանին նստարաններն ալ ամէնը երեք կարգ են, իրենց գիներն նայելով։

Ա	կարգ	գին	10	զուռուշ
Բ	„	„	5	„
Գ	„	„	2 ½	

Կանխիկ հատուցումները միայն երկրորդ կարգ նստարաններուն համար պիտի ըլլայ. ուստի այս կարգին համար պիլեթ ունեցող մէկը՝ որ օրը՝ առաջին կարգը անցնել ուզէ նէ, նոյն օրը տեղին տարբերութեան գիին ալ պիտի վճարէ։

Այանկով կանխիկ վճարողները՝ ոչ միայն դիւրութիւն մը կ'ունենան տեսարանը մտնալու ելլալու, այլ և նախ՝ իրենց տեղը ուրիշը կրնան խրկել, երկրորդ տարին 60 զուռուշի չափ ալ կը շահին, վասն զի, տարին 52 շաբաթը հինգ հինգ զուռուշէն 260 զուռուշ կ'ընէ, որ ինք կանխիկ վճարելովը՝ միայն 200 զուռուշ պիտի վճարէ։ Վերջապէս կանխիկ վճարողը՝ տօն օրերն ալ կրնայ ձրի գալ, որով իր շահը աւելի կը մեծնայ։

Նոր կարգադրութեան սկզբնաւորութիւնը ամ այս վերջերէն պիտի սկսի, և խաղերը այս կարգովը պիտի ըլլան։

Նախ, քառորդի մը չափ, մանր տղաք միայն լարախաղացութիւն (ճամպազլըք) պիտի ընեն։ Ինկէ ետեւ, թէ որ այն օրվան Թատրոնական խաղը կարճ է նէ՝ պարախաղութիւններ պիտի ըլլան հանդերձ զուարճալի երաժշտութեամբ։ Թատրոնական խաղերը անկէ ետքը պիտի սկսին, որ թէպէտ եւրոպացւոց ընտիր գործքերէն պիտի ըլլան, բայց առ այժմ մինչկատակի (փանթօնիմոյի) ճամբով պիտի խաղցուին, և օր առաջ ալ խաղացվելիքները հասարակութեան պիտի ծանուցվին։

Տեսարանին անունը՝ առայժմ պիտի ըլլայ, ՏԵՍԱՐԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ։

Վերապէս՝

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆԻ
ԶԵՆՈՐ ՊԱՐՏԷԶԱՆ

29—234 Թուականիս հրատարակած երկու երգերնիս արժանապատիւ Ինոճն պէյին ու սուճասէր որդւոցը գովիւ մը ըլլալով, անոնք ալ իրենց կարեացը չափ՝ գարձեալ նոյն առիթով երգ մը յօրիներ են. և մենք ալ լրագրիս մէջ այն երգին տպագրութիւնն ալ արժան դատեցինք, որպէս զի իրենց այս փոքրիկ աշխատութիւնը այս կերպ վարձատրելով, քանի որ կարողութիւններնին հասակներնուն հետաձի նէ՝ իրենք ալ այնչափ ուրիշ աւելի ընդարձակ օգտաւոր բաներ գրելու սիրով աշխատին։

Ի ցնծութիւն այցելութիւն Աստուածատուրեան գերդաստանիս տէր Յովհաննէս Սեչճեան գերադասիս ջորդաղեղի եւ ջեհափառ Կաթրիարգի հռոմեադասան Հայոց։

ՆՈՒԱԳ

Ոսկեճաճանչ ամն արէ-ո-
Ի երեսս լընդաղծագեալ այգոն
Փարատէ զմ-ոլ և զբնրո-ղիւն
Փընրիին ծաղո-ն՝ անդ գո-նագոյն։
Ի դարյադարյ նորին ընջան,
Յաջորդեալ ցայգ ընէս պո-ընջեան,
Կանխէ մլանն ի յերգ ծրաջան,
Դեպանն ի լոյս նորին ծագման։
Այսպէս ո՛ դարձդ Արէգապետ,
Աստո-ածապո-ղեանս յոյս ի երեսս,
Ընմ-ոլ պընո-ր ի բաց մերձէ։
Եւ- ի յոպին ո-մ գեղապանծ
Փընրիին յա-էպ ոան զծաղկանց,
ԲոյսՀ ա-ա՛ին-ոյ ասպ գեերազանց։

ԱՄԵՆԱԽՈՆԱՐՀՈՒ ՎԵՑԵՐԻՆ ՈՐԴԻՔ
ԱՆՏՕՆ ՊԷՅԻ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐԵԱՆ
1849 Յունվար 14։

ՕԱՆԱՕԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Նանո-ւիա։ Պօռսա քաղաքը մէկ քառասուն և հինգ, յիսուն տարվան ջուրերը մարդ մը Թագաւորական ըսուած հրապարակին մէջ պըտըտելու ատենը յանկարծ կ'ինկնայ կը մեռնի. մարած կը կարծեն բժիշկ կը կանչեն. խեր չըներ. մարդուն յանկարծակի կաթուած պատահեր մեռեր է։ Մարդը այն տեղուանքը ով ըլլալը ճանչցող չգտնուելուն համար մօռկ ըսուած տեղը կը վերցուցնեն. որ չըճանչցուած մեռելներուն դրուելու տեղն է. որպէս զի ամէն մարդ այն տեղ գայ տեսնէ, և ով ըլլալը ճանչցուի։ Երկու հոգի կուգան. տեսածնուն պէս կը ճանչնան. ասիկայ այս ինչ մարդն է կ'ըսեն։ Մարդը երկու տղայ ունի եղեր. շուտ մը տղոցը մէկուն իմաց կը տրուի. որ կուգայ. տեսնելուն պէս լալով վրան կիյնայ կը պըլլուի. որովհետեւ այն ալ կը ճանչնայ որ իր հայրն է։ Մէկալ տղան կուգայ. կը տեսնէ նոյն ողբը լացը կը նորոգի. բայց վերջապէս մէկուն հարկ կըլլայ գիւղը երթալ մօրերնուն այս սգալից լուրը իմացընել։ Գացողը տուն կը մտնէ. վեր կելլէ. ինչ դարմանք և ինչ անակնկալ ուրախութիւն կ'իմանայ երբ կը տեսնէ որ հայրն ալ մայրն ալ մէկ տեղ սեղան նստեր են հաց կ'ուտեն։ Ուրախութենէն կ'երթայ հօրը վիզը կ'կնայ կը պըլլուի. հայրը այս ուրախութիւնս պատճառը չգիտեր, ապշած կը մնայ. տղուն լեզուն կապուած, մինչեւ մէկ երկու բոպէ բան չկրնար խօսիլ. վերջապէս կիրքը կը հանդարտի, լեզուն կը բացուի և դէպքը կը պատմէ. կ'երթայ եղբայրն ալ սգալից տեսարանէն կը կանչէ ուրախութեան աւետիս տալով. մեռնողը դարձեալ առաջին անծանօթուեը մէջ կը մնայ։ Բայց ինչ նմանութիւն որ արզայքը անգամ կարող չըլլան որոշելու։ Եւ ինչ պատճառ կը մնայ ասանկ դիպուածներէն եռաքը թեթեւութեամբ հաւատալու ամէն մարդու որ կ'ըսեն թէ եւ այս ինչ մարդը այս ինչ տեղ աչքովս տեսայ։ Ահա այս երկու տղայքն ալ իրենց հօրը մեռած ըլլալը աչքովնին տեսան. և թէ որ տուն գացած տանէնը դիպուածը անանկ բերեր որ հայրերնին տունը չգտնուէր, ինչ վայնասուն պիտի ըլլար տանը մէջ. և ով պիտի կասկած ընէր թէ գուցէ այս տղոցը մեռած տեսածը հայրերնին չէ։

— Աղարհագրական։ Երթվպիտի Խարդամ քաղաքէն Տ. Բաղջլինի եպիսկոպոսը Տ. Ցռանսօնի կարդինալին նամակ մը գրած է յունիսի 29 ին. այս նամակէս հետեւեալ տեղեկութիւնս քաղելով հոս գրելը յարմար սեպեցինք։ Անցած շաբաթու մէկ պըղտիկ ճանապարհորդութիւն մը ըրինք դէպ 'ի Սաբա հին քաղաքը, որ Կասլուտ գետին։ արեւելեան եղերքն է, Խարդամ քաղաքէն չորս ժամու չափ հեռու։ Կառավարութիւնը մեզի հրաման տուած էր որ՝ այն աւերակներուն մէջէն ինչ բան որ մեր նոր շինելու եկեղեցիին և դպրոցանը և խուցին համար գործածուելու յարմար կուգայ նէ՝ առնենք։ Չեմ կրնար հասկցընել, ինչ խնամով դիտեցինք այս քաղաքիս աւերակները, որ հարիւրաւոր տարիներով բոլոր Երթվպիտի մայրաքաղաք եղեր էր. և հին ժամանակէ և քրիստոնէութեան առնէ մնացած բաները մէկէն կը տեսնուէին։ Այս աւերակներուս տարածութիւնը՝ հին Հռոմայու առաջին սահմանէն ընդարձակ տեղ բռնած է։ Բայց մեզի աւելի ուրախութիւն եղաւ այն կողմերը վրանով բնակող մահմէտական արաբացիներուն մեզի ցրցուցած մարդասիրութիւնը։ Այս արաբացիներս Էպո- Ռօֆ և Պէնի Սէլէմ և Կոռպպէլ և Հօնէնդր և Շաֆա ըսուած ցեղերէն են, որ մեզի շատ պատիւ ըրին, և իրենց աղքատութիւնը և խեղճ վիճակի և նեղութեան մէջ ըլլալնին պատմեցին։ Աւերակներուն պինա մեծերը մեզի ցրցընելով կ'ըսէին որ ասոնք առնօք քրիստոնէից եկեղեցիներ են եղեր. և թէ՝ իրենք միշտ այս աղօթարանները կը յարգեն եղեր։ Երբ իմացան որ մենք ալ այն աղօթարանները շինողներուն կրօնքէն ենք՝ շատ զարմացան. և աւելի պատիւ ընելու փոյթ մը տեսնելեցաւ մէջերնին։

1 Կապոյտ գետը, արաբերէն պահրի ապրա։ Նեղոս գետին արեւելեան բազուկն է, որ Հապէշստանի Տէմպէա Լաճն կ'ելլէ, և խել մը տեղ գէպ 'ի հարաւ վազելով, և քըչիկ քըչիկ հիւսիս դառնալով ձերմակ գետին հետ կը միանայ, որ արաբերէն պահրի ապիաթ կ'ըսուի. և ասոնց երկուքին միանալէն կը ձեւանայ Եգիպտոսի Նեղոս գետը։

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Պաղեստի Պ. Տի-Բոէ անուն պարթիզպանին մեկը Բուրը Եր-ուպա, Հնդիկապան, Ամերիկայ և Ամերիկէ ճանապարհորդո-ւիթ-ուն ընելէն էպէ-, փաճկապանի Ամիայի մէջ ալ ճամբորդո-ւիթ-ուն ընելը- մոռ Այրաճաղաս եկեր է։ Այս մարդը ի-ր հեռը վաճառելը- համար շատ հալը-ագիր-ք պուռնիերո- և Բոյսերը- սերմեր և զանազան ծաղիկներո- սոխեր բերեր է հեռը։

Ով ոչ որ ծախո- առնել կ'ո-ւզէ ասոնցմէ՝ կրնայ գալնալ յիշեալ պարթիզպանը խո-ւզէ Պոռո-սին։

Ի ԴԻՄԱՑ ԱԶԳԻՆ
ՎԵՐԱՏԵՍՈՒՉ
Ամիրիզ Աղալեան։
Ի Պլուկի նոր խան։

ԿՈՄՏԱՆԴՆՈՒՊՕԼԻՍ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ ՄԻՒՀԵՆՏԻՍԵԱՆ